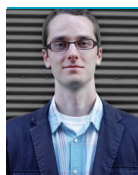

Pařížský summit: Jak bude Evropa a Česko financovat rozvojovou pomoc?

Jan Zdrálek

Spolupracovník Analytického týmu
think-tanku Evropské hodnoty

Markéta Krejčí

Externí spolupracovnice
think-tanku Evropské hodnoty

Think-tank Evropské hodnoty
je nevládní instituce, která
prosazuje zvyšování politické
kultury v České republice i na
evropské úrovni.

- Smluvní strany Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu by měly na konferenci v Paříži přijmout Protokol definující kroky k udržení globálního oteplování pod hranicí 2 °C.
- Klimatické změny mají dopad na nejchudší části světové populace a mohou tak vyvolat další migraci směrem do rozvinutých zemí.
- Rok 2015 byl vyhlášen Evropským rokem rozvoje.
- Česká rozvojová pomoc má dlouhou tradici, fungovala i před rokem 1989.
- V současné Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce na období let 2010-2017 je pět tzv. programových zemí: Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko.
- Česká rozvojová pomoc je kvalitní a respektovaná, nicméně je dotována pouze 0.11 % hrubého národního důchodu.

1. Úvod

Předkládaný text se zabývá problematikou rozvojové pomoci v České republice a v Evropské unii. První část je věnována konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a zasedání smluvních stran Kjótského protokolu v Paříži, která završí debatu o přehodnocení agendy udržitelného rozvoje v roce 2015. Od konference se očekává, že dojde k dohodě o plánu ke snížení emisí skleníkových plynů, jenž bude v souladu s Cíli udržitelného rozvoje (SDGs). Následující text se zabývá oficiální rozvojovou pomocí ve světě a v Evropské unii, která je jako největší světový donor zahraniční pomoci významným aktérem v této oblasti. Propojení agendy ochrany klimatu a rozvojové pomoci je důležité především z důvodu dopadu změny podnebí na nejchudší část populace a následně na migraci. Proto také EU vyčleňuje značnou částku na pomoc pro přizpůsobení se změnám klimatu.

Druhá polovina práce je zaměřena na proměnu rozvojové spolupráce České republiky a na cílové země české pomoci. Největší část této kapitoly je věnovaná její reflexi v současných strategických dokumentech, které jsou v souladu s obecnými prioritami mezinárodního společenství. Závěr textu odkazuje na důležitost podpory zemí, ve kterých migrační krize ohrožuje jejich bezpečnost a stabilitu. Z textu lze konstatovat, že politika zahraniční rozvojové spolupráce České republiky je poměrně úspěšná a ve světě respektovaná, což potvrzuje přijetí ČR do Výboru OECD pro rozvojovou pomoc (DAC). Toto renomé ale kazí skutečnost, že na českou rozvojovou pomoc je vynaloženo pouze 0,11 % hrubého národního důchodu (HND), a to je stále velmi vzdáleno cíli zemí OSN - vyčlenit na zahraniční rozvojovou pomoc alespoň 0,7 % HND [\[1\]](#).

Rok 2015 je důležitý pro budoucnost rozvojové pomoci a trvale udržitelný rozvoj, protože se konají tři jednání na vysoké úrovni, která mohou změnit program globálního vývoje. Kromě [Třetí mezinárodní konference o financování rozvoje](#) v Addis Abebě a [Summitu OSN k udržitelnému rozvoji světa](#) v New Yorku, se bude také konat 21. ročník [konference](#) smluvních stran [Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu](#) (UNFCCC) a 11. zasedání smluvních stran [Kjótského protokolu](#) z roku 1997.

Konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, známá také jako Paříž 2015, COP21 či CMP11, se bude konat ve dnech od 30. listopadu do 11. prosince v Paříži. Každoročně pořádané setkání je nejvyšším rozhodovacím orgánem Úmluvy, jež přijímá rozhodnutí o plnění cílů pro boj proti změně klimatu. Pařížského summitu se [zúčastní na 40 000 osob](#), které budou tvořit národní delegáti, pozorovatelé a členové občanské společnosti. Vedoucí roli při vyjednávání bude mít v letošním roce Francie, která nezodpovídá pouze za samotný průběh události, ale také za hledání kompromisu v OSN i v EU. Zmíněnou pozici Francie převezme na základě rotačního principu v OSN po Peru, v jehož hlavním městě Limě se minulá konference COP20 pořádala. Nejdůležitějším rozhodnutím z Limy bylo přijetí dokumentu [Lima Call for Climate Action](#) volající po navýšení závazků do roku 2020, a s tím související úprava vnitrostátně stanovených závazků (INDCs). V nichž mají státy nastínit opatření, která hodlají přijmout k jejich naplnění. Ty slouží k přípravě první právně závazné dohody všech zemí světa o klimatu, které by mělo být v Paříži, po více než 20 letech jednání v OSN, dosaženo.[\[2\]](#)

2. Rámcová úmluva OSN o změně klimatu

UNFCCC byla přijata na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v [Rio de Janeiru v roce 1992](#) a vstoupila v platnost dne 21. 3. 1994. Doposud ji ratifikovalo 196 členských zemí. Úmluva je založena na čtyřech principech: [\[3\]](#)

1. princip - mezigenerační spravedlnosti, tzn. ochrany klimatického systému nejen pro současnou, ale i příští generaci
2. princip - společné i diferencované odpovědnosti, podle které jsou za rostoucí koncentraci skleníkových plynů v ovzduší zodpovědné především vyspělé země, jež by měly poskytovat pomoc rozvojovým zemím
3. princip - potřeby ochrany těch oblastí a zemí, které jsou nejvíce náchylné na negativní dopady klimatického systému
4. princip - předběžné opatrnosti, podle kterého je potřeba předcházet negativním důsledkům lidské činnosti, přestože některé důsledky změny klimatu nelze přesně kvantifikovat

Avšak jelikož se závazky na redukci emisí podle Úmluvy ukázaly být nedostačující, s jejich přehodnocením se začalo již na COP1 v Berlíně v roce 1995. Na základě toho připravil tzv. berlínský mandát směrnice pro přijetí protokolu na [COP3 v Kjótu](#) v roce 1997. Kjótský protokol obsahuje kvantifikované redukční cíle ekonomicky vyspělých států a vymezuje způsoby jejich možného plnění. Doposud jej ratifikovalo 192 zemí kromě dvou [největších producentů](#) emisí skleníkových plynů - USA a Číny. Závazek redukovat emise skleníkových plynů nejméně o 5,2 % do roku 2012 pod úroveň. Avšak v roce 1990 platil pouze pro země Přílohy I Úmluvy, kam patří i Česká republika. Po prodloužení Kjótského protokolu do roku 2020 došlo k navýšení tohoto závazku na redukci emisí skleníkových plynů o nejméně 18 % pod úroveň, ve srovnání se stavem v roce 1990. EU se zavázala snížit emise dokonce o 20 %. Přesto zdánlivě ambiciózní cíl neguje skutečnost, že se k druhému kontrolnímu období připojila pouze část zemí Přílohy I Úmluvy. A proto není protokol závazný pro rozvojové země a rozvíjející se ekonomiky jako je Čína, Indie, Brazílie, apod. [\[4\]](#)

3. Očekávání a dimenze klimatických změn

Změna klimatu je komplexním problémem, který není pouze environmentální povahy. Jelikož má dopad na všechny oblasti lidské existence, chudobu, hospodářský i populační růst, udržitelný rozvoj a nakládání se zdroji, je také potřeba ji řešit ze všech oborů a oblastí výzkumu a rozvoje. Další růst globální teploty by měl pravděpodobně [největší dopad](#) na nejchudší části světové populace, a to by mohlo vyvolat další migraci směrem do rozvinutých zemí. Změna klimatu je nevratný proces, který bude mít větší vliv na budoucí generaci. Papež František vydal k nadcházející konferenci encykliku „[Laudato Si](#)“, ve které prohlásil: Katolická církev považuje klimatické změny za morální problém, který je potřeba řešit s cílem chránit Zemi a vše na ní.“ [\[5\]](#)

Podle [odborníků](#) jsou jedním z hlavních důvodů klimatických změn uměle vyprodukované skleníkové plyny. Od Protokolu, který by měl být přijat v Paříži, se očekává, že deklaruje kroky ke snížení emisí skleníkových plynů a zajistí udržitelnou budoucnost. To je jediný způsob, jak udržet globální oteplování [pod hranicí 2 °C](#). [\[6\]](#) Vodítkem by k tomu mělo být jednání o INDCs a financích, které budou země schopny na boj proti klimatickým změnám vynaložit. K 1. říjnu, při kterém měla každá země předložit svůj plán, tak učinilo [148 zemí](#) včetně osmi z deseti největších producentů emisí CO₂. Syntéza těchto příspěvků bude zveřejněna na konci října. [\[7\]](#) Nejdůležitějším bodem jednání bude otázka, jak sdílet náklady na dekarbonizaci. Rozvojové země argumentují tím, že proto, aby mohly růst, musí stejně jako rozvinuté země znečišťovat. [\[8\]](#) V tomto ohledu již byl učiněn milník, a to založení [Zeleného klimatického fondu](#) k financování opatření v rozvojových zemích na ochranu podnebí.

Výsledná smlouva by měla být formou Protokolu, který by měl zahrnovat co největší okruh států, podílejících se na produkci emisí skleníkových plynů, a stanovit závazky pro vyspělé a rozvojové země.

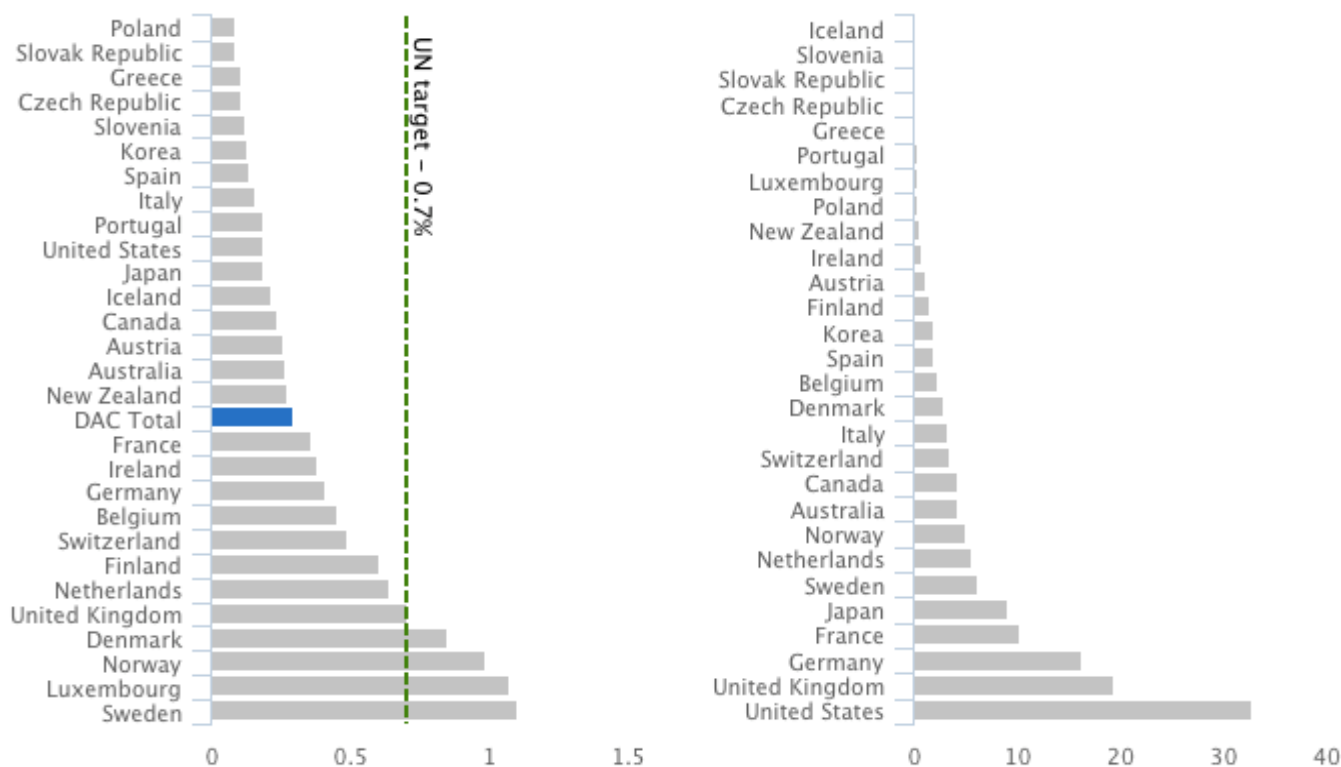
Jehož implementace by měla začít od roku 2020. Důležité je, aby se Protokolu účastnily i USA a Čína, které doposud neratifikovaly Kjótský protokol, i když jej obě země podepsaly. Evropská unie, jež vyhlásila rok 2015 Evropským rokem rozvoje, bude chtít v Paříži prosadit politiky, které budou soudržné v zájmu rozvoje. Bez ohledu na konkrétní výši stanovených závazků, bude boj proti změně klimatu po roce 2015 vytvářet tlak na mobilizaci zdrojů na rozvojovou pomoc.

4. Rozvojová pomoc v době globálních změn

Rozvojová pomoc je nejen investicí do stability, posílení hospodářského rozvoje a blahobytu současného světa, ale i investicí do udržitelného rozvoje budoucích generací.^[9] V posledním desetiletí došlo k výraznému pokroku ve snižování světové chudoby a plnění [Rozvojových cílů tisíciletí](#) (MDGs), kterých mělo být dosaženo v letech 2000-2015. K tomuto výsledku významně pomohla EU, jež je [předním světovým donorem](#) zahraniční pomoci. Úspěšnosti společné globální akce nasvědčuje skutečnost, že se již v roce 2010 podařilo naplnit první z osmi cílů. A to redukovat počet lidí žijících v extrémní chudobě na polovinu, vzhledem k roku 1990, ale také další cíle dosáhly znatelného pokroku.^[10] Přesto podle [Indexu globální multidimenzionální chudoby](#) žije v současné době pod hranicí chudoby až 1,6 miliardy lidí, což je výzvou pro budoucnost rozvojové pomoci po vypršení MDGs v roce 2015.^[11]

Největším fórem pro koordinaci rozvojové spolupráce je [Výbor OECD pro rozvojovou pomoc](#) (DAC), sdružující 29 nejvyspělejších zemí světa. Z těch také pochází největší objem oficiální rozvojové pomoci (ODA).^[12] ODA v letech 1997 až 2010 zaznamenala nepřetržitý růst i přes mírný propad v letech 2011-2012, zažívá od roku 2013 znovu oživení. V [celkové částce](#) zahraniční pomoci vyniká USA, za kterými v roce 2014 následovala Velká Británie, Německo, Japonsko a Francie. Cíl zemí OSN vyčlenit na zahraniční pomoc 0,7 % svého hrubého národního důchodu v roce 2014 dodržela jen pětice evropských států - Švédsko, Lucembursko, Norsko, Dánsko a poprvé této hranice dosáhla i VB.^[13] Jak uvádí Výbor OECD pro rozvojovou pomoc, EU konstantně poskytuje více než 50 % oficiální celosvětové pomoci. Přesto by její členské země musely podle dostupných dat v roce 2015 [zvýšit](#) společnou zahraniční pomoc o 72 %, aby mohly tohoto závazku dosáhnout. V nominální hodnotě by to znamenalo růst z 58,2 miliard € darovaných v roce 2014 na 96,8 miliard €, a to se nezdá být za současného politického a ekonomického stavu reálné.^[14]

Tabulka 1: Oficiální rozvojová pomoc (ODA) ve světě [15]

ODA v procentech HND (nalevo) a ODA v miliardách USD (napravo)

5. Kam proudí unijní peníze?

EU se soustředí na dva celky [prioritních oblastí](#) podpory [16]:

1. lidská práva, demokracie a další aspekty řádné správy věcí veřejných
2. inkluzivní a udržitelný růst, mezi které patří sociální ochrana, zdraví, vzdělávání, vytváření pracovních míst, podpora podnikatelského prostředí, regionální integrace, apod.

Cílovými zeměmi evropské pomoci byly doposud především země s nízkými příjmy a rozvojové země, ve kterých může externí podpora ve smyslu chudoby opravdu něco změnit. Proto nyní dochází ke vzrůstající podpoře subsaharské Afriky, ve které Unie zvýšila svou podporu mezi léty 2004-2013 o 1,4 miliardy v reálných hodnotách. [17]

6. Nová agenda pro rozvojové cíle

Rok 2015 znamená obrovský krok v rozvojové politice. V rámci [Summitu OSN o trvale udržitelném rozvoji](#), který se konal v září letošního roku v New Yorku, se vlády celého světa shodly na [Agendě pro udržitelný rozvoj 2030](#). Jedná se o první dohodu, která stanoví globální rámec pro vymýcení chudoby a dosažení udržitelného rozvoje (tzv. SDGs). Její součástí je také [program OSN](#) z Addis Abeby z července letošního roku, vymezující nástroje a zdroje potřebné pro realizaci nové Agendy. EU se na debatě o budoucnosti rozvojové agendy po vypršení rozvojových cílů v letošním roce aktivně podílela a deklaruje otevřenou podporu sedmnácti novým cílům a 169 dílčím cílům. [\[18\]](#)

[Nová agenda](#) je široká a vztahuje se na všechny státy. Přesto zůstávají hlavními aktéry implementace nových cílů národní vlády. Pro agendu po roce 2015 bude klíčové efektivní partnerství s nestátními aktéry, jako jsou nadace, občanská společnost nebo business kruhy. Jelikož je rozvojová agenda nevyhnutelně spjata s environmentálními aspekty, při kterých změna klimatu posiluje stávající hrozby udržitelného rozvoje, stojí Agenda 2030 na propojení pokroku v oblasti sociální, ekonomické a environmentální. Proto by měly nové klimatické závazky, které vzejdou z Pařížského summitu, stanovit soudržný přístup k rozvoji se SDGs. [\[19\]](#) Unie a její členské státy byly doposud hnací silou zahrnutí klimatických změn do celosvětové agendy a v ohledu propojení obou problémů učinily již významné kroky. V období 2011-2013 EU vyčlenila 26 miliard € na pomoc pro přizpůsobení se změnám klimatu, což představovalo 52 % celkové rozvojové pomoci týkající se klimatu. Za stejným účelem založila v roce 2007 [Globální alianci pro změnu klimatu](#) na pomoc nejzranitelnějších států. [\[20\]](#)

7. Česká rozvojová pomoc

Česká republika je aktivním partnerem ve dvoustranné i mnohostranné rozvojové pomoci navzdory tomu, že k ní podle posledních údajů za rok 2014 poskytuje pouze 0,11 % HND [\[21\]](#). Klíčovým orgánem v problematice zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) je [Ministerstvo zahraničních věcí](#) (MZV), jehož [Odbor rozvojové spolupráce](#) koordinuje celostátní systém zahraniční rozvojové pomoci [\[22\]](#). Neméně důležitými orgány jsou také [Česká rozvojová agentura](#) (ČRA), která funguje od roku 2008 jako implementační agentura pro plnění úkolů v oblasti ZRS [\[23\]](#), a [Rada pro zahraniční a rozvojovou spolupráci](#), která jakožto meziresortní koordinační orgán sdružuje zástupce všech ministerstev, dalších orgánů státní správy, platformy podnikatelů a nestátních neziskových organizací. Aktivita této Rady, MZV a ČRA v rozvojové spolupráci je od roku 2010 rámcově ukotvena v [Zákoně o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů](#) [\[24\]](#). V současné době je zahraniční rozvojová spolupráce České republiky definována [Konceptí na období 2010-2017](#) [\[25\]](#), která určuje několik prioritních zemí a sektorů.

8. Historie

Rozvojová pomoc má v českých zemích poměrně bohatou [historii](#). Již v 50. letech patřilo Československo k neaktivnějším socialistickým státům, při čemž cílovou destinaci jeho pomoci definovalo bipolární geopolitické rozložení sil ve světě [\[26\]](#). Mezi přibližně 25 zemí, kterým Československo až do roku 1989 poskytovalo rozvojovou pomoc, patřily zejména mimoevropské socialistické země jako Kuba, Mongolsko, Severní Korea a Vietnam, ale také další země „přednostního zájmu“ jako např. Afghánistán, Ghana či Etiopie. V této době rozvojová spolupráce nabývala formy hmotné (dodávky potravin, léků, apod.), technické (vysílání odborníků a zřizování výcvikových zařízení) a také vzdělávací (poskytování stipendií ke studiu na českých a slovenských vysokých školách).

Navzdory pozitivně navázaným vztahům s určitými zeměmi, nedokázala Česká republika v mnoha případech přetavit zmíněný potenciál v pokračující spolupráci. Hlavním důvodem byla nedůvěra veřejnosti k jakýmkoliv mezinárodně politickým krokům vládnoucí strany, která přetrvala v prvních letech po Sametové revoluci. Změna přišla až se začleňováním ČR do mezinárodních organizací a západních politických struktur. Zejména pak do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která sdružuje ekonomicky nejrozvinutější státy světa. Z hlediska české rozvojové pomoci je tedy druhá polovina 90. let i přes formální koncepčnost charakteristická teritoriální i sektorovou roztržitostí, v rámci které stále převládá společenská skepse vůči vládou organizované pomoci. Avšak nově se otevírá prostor pro nevládní organizace, kterým se daří uskutečňovat projekty zejména v oblasti humanitární pomoci.

Určitá konsolidace ZRS přichází v roce 2002 s Konceptí zahraniční rozvojové pomoci na období let 2002 až 2007. V té se vláda plně přihlásila k Rozvojovým cílům tisíciletí (MDGs) na období let 2000 až 2015 a deklarovala potřebu posílit efektivnost, transparentnost a systémovost ZRS. Bylo vytyčeno 20 prioritních zemí a v roce 2004, v souvislosti se vstupem do EU, se vláda shodla na uplatňování programového přístupu založeného na ucelené střednědobé rozvojové strategii. V roce 2007 vláda schválila nový model institucionálního uspořádání, ve kterém jsou koncepční úkoly soustředěny pod Ministerstvo zahraničních věcí, a rozvojová agentura je pověřena realizací projektů rozvojové spolupráce. Česká rozvojová agentura byla zřízena k 1. 1. 2008 a legislativní rámec rozvojové pomoci poskytl již zmiňovaný, k 1.7.2010 účinný, Zákon o rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů [\[27\]](#).

9. Současnost

V současné Koncepti ZRS ČR na období 2010-2017 lze rozlišit dva druhy rozvojové pomoci: dvoustrannou [\[28\]](#) a mnohostrannou [\[29\]](#).

[Dvoustranná rozvojová spolupráce](#) se soustředí na bilaterální pomoc čtrnácti určeným zemím. Mezi prioritní země s programem spolupráce patří tzv. programové země: Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko. Mezi prioritní země bez programu spolupráce patří tzv. projektové země: Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území a Srbsko. Specifickou skupinu tvoří země, v nichž pokračuje spolupráce v jiném rozsahu a zaměření než v předchozím programovém období: Angola, Jemen, Vietnam a Zambie.

[Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce](#) ČR byla vypracována na léta 2013-2017, zohledňuje dvoustrannou rozvojovou spolupráci a vychází z již zmiňované Koncepce. Strategie stanovuje globální cíl, jímž je efektivní zapojení ČR do multilaterální rozvojové spolupráce, vč. využívání příležitostí, které z tohoto působení vyplývají. Dále obsahuje čtyři strategické cíle: prosazování zájmů a priorit ČR při plnění globálních cílů rozvojové spolupráce; posílení účasti českých subjektů na realizaci multilaterálních projektů; uplatnění českých expertů ve strukturách organizací; a zajištění výrazné účasti ČR na rozhodovacích procesech organizací. V praxi to znamená podílení se na práci v OSN, v EU, v mezinárodních finančních institucích (Světová banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, aj.), OECD či WTO[30].

Sektorové priority ZRS reflektují jak obecné priority mezinárodního společenství (MDGs), tak komparativní výhody České republiky: životní prostředí, zemědělství, sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb), ekonomický rozvoj (včetně energetiky), podpora demokracie, lidských práv a společenské transformace. Vedle sektorových priorit jsou definovány tzv. průřezové principy, které se snaží přispět k pozitivnímu vývoji v partnerských zemích: řádná (demokratická) správa věcí veřejných, šetrnost k životnímu prostředí a klimatu, dodržování základních lidských, ekonomických, sociálních a pracovních práv příjemců projektů (zejména rovnost mužů a žen)[31].

10. Rozvojová pomoc jako nástroj zahraniční politiky v otázkách uprchlické krize

[V současné chvíli](#) je na světě přibližně 60 milionů uprchlíků, kteří byli nuceni opustit své bydliště ať už z bezpečnostních, politických nebo náboženských důvodů. Navzdory velkému nárůstu počtu uprchlíků v Evropě našlo 86 % uprchlíků útočiště v rozvojových zemích. Mezi největší příjemce uprchlíků za rok 2014 patří Turecko (1,59 mil.), Pákistán (1,51 mil.), Libanon (1,15 mil.), Írán (982 tisíc), Etiopie (659 tisíc) a Jordánsko (654 tisíc)[32].

Česká republika působí v rámci rozvojové pomoci v řadě dotčených zemí, mj. v Afghánistánu a Etiopii (tzv. programové země) nebo v Kosovu či Srbsku (tzv. projektové země). Pomoc uvedeným zemím je zásadní v udržování jejich rozvoje a v podpoře stability, která je ohrožována odlivem (Afghánistán,

Kosovo) či přílivem (Etiopie, Srbsko) uprchlíků. V Afghánistánu ukončil v lednu 2013 v provincii Lógar svoji činnost Provinční rekonstrukční tým, na jehož práci, týkající se především infrastruktury, není možné navázat z důvodu možných bezpečnostních ohrožení. Přestože se v zemi osvědčily projekty zaměřené na zemědělské vzdělávání, ZRS má být v Afghánistánu s ohledem na mezinárodní závazky utlumována z důvodu stále vyostřenější bezpečnostní situace. Zahraniční rozvojová spolupráce v Etiopii probíhá v souladu s nastavenými sektorovými a geografickými prioritami. Úspěšné byly projekty zejména v sektoru vzdělávání (nové výukové metody na středních a základních školách), vody a sanitace (budování kapacit místních orgánů) a zemědělství (podpora drobných zemědělství). Potřebnost ZRS ČR v Etiopii tak nadále trvá.

Míra úspěšnosti projektů v Kosovu je značná především kvůli jejich přesnému zacílení a efektivitě. Za zmínku stojí především podpora menšin a zdravotně postižených, která vedla ke znatelnému posunu v kvalitě života zmíněných skupin a také k získání uznání mezi ostatními donory. S ohledem na aspirace Srbska na členství v EU nabývá spolupráce s ČR spíše charakteru transformačního procesu, kdy je zvláštní důraz kladen především na předání technického know-how a zkušeností s ekonomickou transformací. Vedle této problematiky byla ZRS ČR úspěšná i v projektech zaměřených na oblast životního prostředí. Rozvojová pomoc v Srbsku bude nicméně postupně utlumena i v souvislosti redefinování koncepce ZRS v roce 2017[33].

Jak je zřejmé z tohoto stručného [shrnutí](#), zahraniční rozvojová spolupráce České republiky je poměrně úspěšná díky své konkrétnosti, úzké specializovanosti a především efektivitě, které vděčí za slušné renomé v rámci mezinárodního společenství. Navzdory této reputaci zůstává rozpočet pro ZRS na 0,11 % HND, což je zarážející zejména vzhledem k uprchlické krizi, která v poslední době tak pronikavě (byť mnohdy jen na mentální úrovni) zasahuje do životů Evropanů. Množí se totiž [názor](#)[34], reprezentovaný zejména ministrem vnitra Milanem Chovancem, který prosazuje pomoc v zemích, odkud migranti přicházejí. [Proti](#) tomu se vymezují ti, kterým takový argument připadá pokrytecký[35], jako např. Ondřej Horký-Hlucháň. Debata o uprchlické krizi je přirozeně velmi komplexní a jednoduché řešení není nasnadě. Avšak jisté je, že dvoustrannou ZRS toho ČR se svým rozpočtem dosáhne velmi málo; v kontextu řešení globálních problémů, mezi které migrace bezpochyby patří. Proto je potřeba zaměřit se na aktivitu skutečně mocných mezinárodních organizací, jakými jsou Organizace spojených národů a její příbuzenské organizace (UNHCR, UNRWA, a další), Evropská unie či Světová banka, tzn. soustředit se v této problematice především na mnohostrannou zahraniční rozvojovou spolupráci. Ředitel České rozvojové agentury, Michal Kaplan, je přesvědčen o tom, že česká rozvojová spolupráce [má smysl](#) a systém její metodiky ji řadí mezi vyspělé dárce, co bylo potvrzeno přijetím ČR jako první země východní a střední Evropy do Výboru OECD pro rozvojovou pomoc (DAC) v roce 2013[36]. I toto je jeden z dalších důvodů, proč by si zahraniční rozvojová spolupráce České republiky zasloužila větší díl hrubého národního důchodu než 0,11 %.

Reference

- [1] "The 0.7% target: An in-depth look." *UN Millenium Project* (2006). Accessed 2015-10-23. <http://www.unmillenniumproject.org/press/07.htm>
- [2] Ministerstvo životního prostředí. 2014. *COP-20/CMP-10 – Lima 2014*. [citováno 5.10. 2015]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu/\\$FILE/OEOK-Aktualni_stav_vyjednavani-20150216.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu/$FILE/OEOK-Aktualni_stav_vyjednavani-20150216.pdf)
- [3] Ministerstvo životního prostředí. *Rámcová úmluva OSN o změně klimatu*. [citováno 5.10. 2015]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu
- [4] United Nations Framework Convention on Climate Change. *Kyoto Protocol*. OSN [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php
- [5] *Pope Francis Releases Encyclical on Climate and Environment UN Leaders React*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: <http://newsroom.unfccc.int/unfccc-newsroom/pope-francis-releases-encyclical-on-climate-and-environment/>
- [6] *Cancun Climate Change Conference - November 2010*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: http://unfccc.int/meetings/cancun_nov_2010/meeting/6266.php
- [7] *COP21. 148 countries have committed to reducing their greenhouse gas emissions*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: <http://www.cop21.gouv.fr/en/news/146-pays-sengagent-reduire-leurs-emissions-de-gaz-effet-de-serre>
- [8] Wolff B. Guntram a Georg Zachmann. 2015. *A European approach to climate finance ahead of the Paris summit*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: <http://bruegel.org/2015/10/a-european-approach-to-climate-finance-will-make-a-deal-at-cop21-more-likely/>
- [9] Goldin, Ian a Halsey Rogers a Nicholas Stern. *The Role and Effectiveness of Development Assistance: Lessons from World Bank Experience*. The World Bank Washington D.C. [citováno 12.10. 2015]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/DEC/Resources/roleofdevelopment.pdf>
- [10] United Nations Development Programme. 2015. *Eradicate extreme poverty and hunger*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: http://www.undp.org/content/undp/en/home/mdgoverview/mdg_goals/mdg1.html
- [11] University in Oxford. 2015. *Global MPI 2015: Key findings*. [citováno 9.10. 2015]. Dostupné z: <http://www.ophi.org.uk/multidimensional-poverty-index/mpi-2015/>
- [12] Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *OECD/DAC*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oecd_dac/index.html

[13] OECD. 2014. *Aid to developing countries rebounds in 2013 to reach an all-time high*. [citováno 8.10. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/newsroom/aid-to-developing-countries-rebounds-in-2013-to-reach-an-all-time-high.htm>

[14] Evropská komise. 2015. *EU account ability report on financing for development : Review of progress by the EU and its Member States* [citováno 9.10. 2015]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/eu-financing-for-development-accountability-report-2015-highlights_en.pdf

[15] OECD. 2015. *Official Development Assistance 2014*. [citováno 9.10. 2015]. Dostupné z: <http://www.compareyourcountry.org/oda?cr=oeed&lg=en>

[16] Evropská komise. *EU Communication on the Agenda for Change*. [citováno 10.10. 2015]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/agenda-change_en

[17] Evropská komise. 2015. *EU account ability report on financing for development : Review of progress by the EU and its Member States* [citováno 9.10. 2015]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/eu-financing-for-development-accountability-report-2015-highlights_en.pdf

[18] Evropská komise. 2015. Tisková zpráva: *Evropská komise vítá novou Agendu OSN pro udržitelný rozvoj do roku 2030*. [citováno 11.10. 2015]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5708_cs.htm

[19] European Movement International. 2015. *A joint agenda for the Post-2015 Agenda and COP21 Climate Change Conference*. [citováno 11.10. 2015]. Dostupné z: <http://europeanmovement.eu/a-joint-agenda-for-the-post-2015-agenda-and-cop21-climate-change-conference/>

[20] Evropská komise. 2015. *EU account ability report on financing for development : Review of progress by the EU and its Member States* [citováno 9.10. 2015]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/eu-financing-for-development-accountability-report-2015-highlights_en.pdf

[21] "Oficiální rozvojová pomoc (ODA) ČR za rok 2014." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2015). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/vyrocní_prehledy/oficialni_rozvojova_pomoc_oda_cr_za_rok_1.html

[22] "Zahraniční rozvojová spolupráce." *Ministerstvo zahraničních věcí* (2015). Accessed 2015-10-11. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html

[23] "Hlavní úkoly ČRA." *Česká rozvojová agentura* (2015). Accessed 2015-10-11. <http://www.czda.cz/cra/o-nas/hlavni-ukoly-cra.htm>

- [24] *Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*. 2010. http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Zakon%20o%20ZRS%20151_2010.pdf
- [25] "Koncepce ZRS ČR 2010 - 2017." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2010). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html
- [26] Jelínek, P.: Česká rozvojová spolupráce, in: Pick, Otto, and Vladimír Handl. "Zahraníční politika České republiky 1993-2004: Úspěch, problémy a perspektivy, edited by Jelínek, Petr, 201-208. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004. Accessed 2015-10-21
- [27] Exnerová, Věra, Zuzana Hlavičková, Petr Jelínek, Michal Kaplan, Jan Plešinger, and Pavla Jebili Začalová. "Zahraníční rozvojová spolupráce ČR: Historie rozvojové pomoci v České republice a Československu." *Rozvojovka* (2012). Accessed 2015-10-11. <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>
- [28] "Dvoustranná rozvojová spolupráce." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2014). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/index.html
- [29] "Mnohostranná zahraniční rozvojová spolupráce ČR." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2014). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/index.html
- [30] "Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce České republiky na období 2013 – 2017." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2012). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/index.html
- [31] "Koncepce ZRS ČR 2010 - 2017." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2010). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html
- [32] "Bulletin MZV ČR k zahraniční rozvojové spolupráci." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR*, číslo 9/2015 (2015). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/file/1609901/Cislo_9.pdf
- [33] "Střednědobé vyhodnocení Koncepce ZRS ČR na období 2010-2017." *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* (2014). Accessed 2015-10-12. http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/strednedobe_vyhodnoceni_koncepce_zrs_cr.html

[34] "Ministři vnitra EU většinou schválili kvóty rozdělení migrantů." *České noviny* (2015). Accessed 2015-10-12. <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ministri-vnitra-eu-vetsinove-schvalili-kvoty-rozdeleni-migrantu/1261241>

[35] Horký-Hlucháň, Ondřej. "Lidé budou vždy odcházet za lepšími životy. Migraci nelze zabránit." *Příloha časopisu Reportér* (2015). Accessed 2015-10-12. <http://www.rozvojovka.cz/publikace/52-priloha-o-migraci-reporter-srpen-2015.htm>

[36] Kaplan, Michal. "Rozvojová pomoc České republiky má smysl." *Člověk v tísni* (2014). Accessed 2015-10-13. <http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/rozvojova-pomoc-ceske-republiky-ma-smysl>

© **Evropské hodnoty o.s. 2015**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

POLITICKÁ KULTURA • ČESKO V EVROPSKÉ UNII • VNITŘNÍ BEZPEČNOST

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vlkova 36, 130 00 Praha 3

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty